

Motion

1978/79: 1825

av **Gunnel Jonäng**
om en översyn av långvården

Den tragiska händelsen vid Malmö Östra sjukhus måste leda till en ny debatt om långvården i vårt land.

Om denna händelse hade gällt barn, skulle reaktionerna säkerligen ha blivit ännu starkare än vad som nu är fallet. Vårt samhälle värderar inte gamla människor.

Vi har skapat ett samhälle där människan inte längre är huvudperson utan snarare fånge.

Vi behärskas av ett världssystem med miljöförstörelse, upprustning, energiproblem m. m., där människan inte har något att sätta emot de ekonomiska lagarna. I vårt teknologiskt högtutvecklade samhälle ställs stora krav på effektivitet. Allt som har med sjukdom, åldrande och död att göra passar inte in i effektivitetsbilden. Det förpassas bort från verkligheten och ger därmed upphov till ytterligare ängslan och ångest. Vi måste lära oss leva med insikten att åldrande och död är en del av vår verklighet. Vi måste återupprätta nya sociala mönster, präglade av samverkan och solidaritet och en gemenskap där alla behövs. Endast i ett nytt socialt liv kan vi återupprätta den gamla människans värde.

I ett nytt socialt mönster måste vi alla ha ett ansvar för varandra. "bry oss om"; där får inte åldringar isoleras.

Vi måste bryta den kategorisering som vi har i samhället: barnen på dagis, ungdomen i skolan, medelålders i arbetslivet och de gamla på långvård och ålderdomshem.

Vi måste bryta dessa skrankor och lära oss leva med varandra och lära känna verkligheten sådan den är. När det gäller långvården får vi aldrig ge upp i våra strävanden att aktivera människor. Allmänheten upplever patienterna som kollin som ligger där. Personalen upplever det som tungt arbete – det är också svårt att få personal till långvården. Om samhället respekterar varje människas liv, måste också insatserna för aktivering stärkas. Det finns vissa försök som gjorts med mycket gravt dementa patienter, där man nått synbara resultat. För effektiva människor kan det synas vara klena resultat att en patient efter aktivering säger några fler ord, men utifrån patientens synvinkel kan det vara betydelsefullt. I tidningen Åldringsvård nr 9 år 1977 finns ett försök redovisat på detta område.

Det är angeläget med fortsatt forskning om behandlingsmetoder och därmed en vidareutveckling av vården av åldersdementa. Förutom att framsteg är viktiga för patienten är det för personal och anhöriga positivt och stimulerande att det går att uträtta något.

Det är viktigt med små enheter inom långvården. Man bör också undersöka möjligheterna till speciell dagvård för äldre. En översyn måste göras av långvården.

Personalen är en viktig del i långvårdsarbetet. Händelserna vid Malmö Ösra sjukhus visar tydligt att samhället underlåtit att engagera sig i personalens arbetssituation. Vi värjer oss själva mot åldrande och död och överlåter ansvaret på personalen och räknar med att den utan vidare skall orka det vi själva inte orkar med.

Vid försök som gjorts vid institutet för gerontologi i Jönköping har det visat sig att personalen på en psykiatrisk långvårdsavdelning inte känner något stöd "uppifrån". Försöket omfattade ändrade vårdformer på en psykiatrisk långvårdsavdelning. Det visade sig att vid försökets slut var alla personalvakanser på försöksavdelningen fyllda, medan samtliga fyra kvarstod på kontrollavdelningen. Nyutbildad personal hade sökt sig till försöksavdelningen.

Arbetet blir av detta att döma lättare att klara när det sker positiva förändringar och aktivering hos patienterna.

Det är utomordentligt viktigt att samhället ger personalen allt stöd i dess tunga arbete. Resurser måste ges till samtal mellan personalen där den kan ge uttryck för frågor och ängslan kring vårduppgiften.

Ungdomar måste också i fortsättningen genom beredskapsarbete kunna delta i vårdarbetet. Här måste dock lämpligheten styrkas först och därefter måste utrymme finnas för handledning och samtal.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av långvården som tar sikte på dess kvalitativa utveckling och möjligheter till aktivering av äldre människor, samt
2. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av vårdpersonalens arbetssituation i syfte att stödja dem och på olika sätt underlätta dess tunga arbete.

Stockholm den 25 januari 1979

GUNNEL JONÄNG (c)